

Zwerfafval

I N F O R M A T I E F

Doe een ander je afval niet kado
Campagne voor recreatie gestart

- Stap voor stap naar schonere gemeente • Effectieve handhaving • Kort nieuws

Zwerfafval

INFORMATIEF

INHOUD

3	Doe een ander je afval niet kado	Continu op zoek naar maximaal resultaat	10
7	Stap voor stap naar een schonere gemeente	Gedragscodes moeten toekomst streetmarketing veiligstellen	16
12	Bewoners betrekken bij aanpak, maar hoe?	Praktische factsheets voor effectieve handhaving	18
15	Naaldwijkse Bernadetteschool wint ideeënwedstrijd zwerfafval	Belevingsmonitor volgt ergernis over zwerfafval op de voet	20
		Kort nieuws	21
		Agenda	24

Colofon

Zwerfafval Informatief is een uitgave van SenterNovem en wordt opgesteld in het kader van het Impulsprogramma Zwerfafval 2007-2009. Het Impulsprogramma is een gezamenlijk initiatief van het ministerie van VROM, de VNG en het gezamenlijke bedrijfsleven (VNO-NCW). Stichting Nederland Schoon, SenterNovem en de VNG zorgen voor de uitvoering van het programma.

Gemeenten, samenwerkingsverbanden, overige beheerders van openbare ruimte, provincies en het ministerie van VROM ontvangen het blad gratis. Indien u dit blad niet meer wenst te ontvangen kunt u dit melden aan de redactie.

redactieadres
SenterNovem Utrecht, Uitvoering Afvalbeheer
Postbus 8242, 3503 RE Utrecht
Telefoon (030) 214 79 00

redactie
Ageeth Boos, Johanna Minnaard (SenterNovem),
Eva Hillen (VNG) en Ingeborg Biemans
(Stichting Nederland Schoon)

productie
Vivian van Niekerk

ontwerp
Haagsblauw, Den Haag

Aan dit nummer werkten mee:
Frits Overeijnder, Diana van Roon, het team van het
Impulsprogramma Zwerfafval.

Het Impulsprogramma Zwerfafval is niet verantwoordelijk voor meningen van externe schrijvers die in dit blad zijn gepubliceerd.

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is toegestaan met bronvermelding.

1e jaargang, juni 2008. ISSN 1876-0538

Foto cover: Grey Amsterdam

recreatie
& afval

Campagne voor recreatie gestart:

‘Doe een ander je afval niet kado’

‘Doe een ander je afval niet kado.’ Met deze slagzin voert het Impulsprogramma deze zomer campagne tegen zwerfafval op stranden, evenementen, bossen, parken, speeltuinen etc. In de campagne is een belangrijke rol weggelegd voor gemeenten en andere organisaties. Op de site vindt u gratis campagnemateriaal waarmee u eenvoudig op de campagne kunt inhaken. >

Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid

Na het opschonen van de eigen omgeving richt het Impulsprogramma zijn communicatiepijlen deze zomer op schone recreatie en vervoer. 's Zomers trekken Nederlandse en buitenlandse toeristen er massaal op uit met de auto, fiets, bus of trein op weg naar hun vakantiebestemming, dierentuin, evenement, strand of attractie. De meesten zijn van goede wil, maar staan er niet altijd bij stil het afval in de bak te gooien of bij zich te houden. Aan het einde van de dag is al wat achterblijft een flinke hoeveelheid zwerfafval dat vóór de volgende dag weer moet zijn opgeruimd. Het Impulsprogramma gaat daarom deze zomer mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor een schone omgeving, onder het motto: 'Doe een ander je afval niet kado'.

Gratis middelen voor gemeenten en andere beheerders

De campagne is deze zomer overal te zien en te horen. Op billboards, abri's, de achterkant van vele vrachtauto's en radiospotjes. Tevens is de campagne te zien tijdens de Nijmeegse Vierdaagse waar een wandelploeg wordt gesponsord. Ook bedrijven doen mee: In de VVV's worden toeristen op het voorkomen van zwerfafval geattendeerd. Uiteraard heeft de campagne ook een lokale vertaling. Het campagneteam stelt recreatieschappen, nationale parken, attractieparken en vervoerders van reizigers en gemeenten in staat om aan te haken. Zij kunnen in de webwinkel gratis posters, flyers en een banier bestellen. Gemeenten kunnen de middelen gebruiken bij bijvoorbeeld het plaatselijke zwembad, speeltuin, een lokaal evenement of het parkeerterrein bij een recreatiegebied. Tevens zijn er advertenties voor in de lokale media en een banner voor op de site. En tenslotte zijn er ook gadgets die op aanvraag verkrijgbaar zijn. U kiest zelf welke middelen u gebruikt. Sommige middelen kunt u zelfs op maat maken door uw eigen boodschap of beeldmerk toe te voegen. Aanhaken kan direct deze zomer, maar ook nog daarna. De middelen blijven in de webwinkel verkrijgbaar. •

Pilot integrale aanpak recreatiegebieden

SenterNovem voert dit najaar een pilot uit over de aanpak van zwerfafval in recreatiegebieden. De resultaten worden onder meer gebruikt om de huidige campagne volgend jaar verder uit te werken met extra instrumenten speciaal voor deze gebieden. De pilot start in september met een kick-off met gemeenten en andere organisaties zoals de nationale landschappen en recreatiegebieden. Op de agenda staan de ervaringen van de verschillende werkwijzen die er zijn en een discussie over de meest efficiënte en effectieve aanpak. Wilt u ook deelnemen?

Neem dan contact op met Johanna Minnaard van SenterNovem, 030-2393517, j.minnaard@senternovem.nl

Problemen met bestellen via de webwinkel? Bel of mail de Helpdesk van SenterNovem.

Alle campagnemiddelen kunt u bestellen via de webwinkel op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl. Heeft u vragen over bijvoorbeeld uw bestelling, de levering of over het inloggen? Dan kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 bellen met de Helpdesk.

Het telefoonnummer is 030-2147979. Ook kunt u altijd uw vraag mailen naar afvalbeheer@senternovem.nl waarna wij zo snel mogelijk contact met u opnemen.

'Alsof er niets is gebeurd..'

De Nijmeegse Vierdaagse is één van de grootste jaarlijkse zomergerbeurtenissen van ons land. Het fameuze wandelevenement lokt elk jaar vele tienduizenden wandelaars en toeschouwers uit binnen- en buitenland naar de Waalstad en omgeving. Daarnaast komen er ook nog eens duizenden af op de gezelligheid van de vierdaagsefeesten. Dus als men érgens weet wat zwerfafval is, dan is het wel in de oudste stad van Nederland.

38 Ton zwerfafval

Zwerfafval aanpakken tijdens de Vierdaagse is vooral zwerfafval opruimen, zo leert navraag. Tijdens en na elke vierdaagse dag komt de goed geoliede 'opruim-machinerie' van reinigingsdienst DAR uit de start-blokken om de enorme hoeveelheden afval in de straten van Nijmegen te lijf te gaan met veegwagens en opruimploegen. Woordvoester Martine Boot van de DAR: "Vooral na de intocht op vrijdag - goed voor driekwart van het totale zwerfafval tijdens de vierdaagse - kom je gekste dingen tegen op straat. Niet alleen blikjes, bekers, etenszakken en andere rommel, maar ook stoelen en complete bankstellen. Alleen al langs de looproutes in Nijmegen wordt tijdens de Vierdaagse zo'n 38 ton aan zwerfvuil opgeruimd, nog los van het afval van de Vierdaagsefeesten."

Vegen en opruimen tijdens de intocht, gewoon tussen het publiek door.

Een preventiecampagne uit 2004: 'Nijmegen buitengewoon schoon'.

'Complimenten van omstanders'

Voor het vegen en opruimen wordt iedereen ingezet die kan helpen, aldus Martine Boot. "Het is elke keer echt weer een enorme klus. Er wordt zowel overdag, 's avonds als 's ochtends vroeg gewerkt, dus ook gewoon tussen het publiek door. Door onze jarenlange ervaring is het opruimen beheersbaar. We hebben veel mensen op de been. En ook de sfeer werkt mee. Iedereen heeft het gevoel dat we met z'n allen toch iets moois neerzetten. Bovendien krijgen onze mensen tijdens hun werk complimenten van omstanders. Als wij door de stad zijn geweest, ligt alles er weer keurig netjes bij. Alsof er helemaal niets is gebeurd."

De Nijmeegse Vierdaagse heeft dit jaar plaats van dinsdag 15 t/m vrijdag 18 juli. ●

Handreiking Resultaatgericht Reinigen

Stap voor stap naar een schonere gemeente

Ook in uw gemeente wordt wellicht op vaste tijden en routes gereinigd. Maar leidt die aanpak wel tot de gewenste resultaten? Kan het écht niet schoner, efficiënter en - als het even kan - goedkoper?

Enkele tientallen gemeenten vinden van wel. Zij reinigen inmiddels op basis van beeldbestek.

De meeste met succes. Hoe ze dat doen? De zojuist verschenen 'Handreiking Resultaatgericht Reinigen' helpt u stap voor stap op weg. >

Veel schoner dan voorheen

Bij resultaatgericht (ofwel: beeldgericht) reinigen worden frequentie en aanpak nauwkeurig afgestemd op het afgesproken gewenste resultaat. Dus: minder reinigen in 'schone' straten en meer reinigen op drukke, beeldbepalende plekken, zoals binnensteden en winkelcentra. Gemeenten als Amersfoort, Bodegraven, Den Haag, Eindhoven, Groningen en Utrecht werken al enige tijd met die resultaatgerichte aanpak. De ervaringen zijn vaak zeer positief, zoals in Den Haag, waar het op veel zwerfafvalgevoelige plekken veel schoner is (en blijft) dan voorheen. En dat terwijl de nieuwe aanpak niet meer geld hoeft te kosten en soms zelfs leidt tot kostenbesparingen.

Handreiking maakt overstap eenvoudiger

Veel gemeenten en reinigingsorganisaties die willen overstappen op de nieuwe methodiek, deinzen terug voor de organisatorische rompslomp en tijdelijk hogere kosten. Ook weten ze vaak niet goed hoe ze moeten beginnen. De nieuwe Handreiking Resultaatgericht Reinigen begeleidt u stap voor stap naar een effectief en efficiënt systeem voor resultaatgericht reinigen. De compacte gids (30 pagina's) is samengesteld door Stichting Nederland Schoon en SenterNovem, in nauwe samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten (NVRD), diverse gemeenten en deskundigen.

Betere resultaten tegen lagere kosten

Mede-auteur Alfred van Kessel van SenterNovem: "De ervaringen in diverse gemeenten leren dat het

mogelijk is om betere resultaten te boeken tegen lagere kosten. Door gericht te reinigen waar het nodig is, raken die plekken minder snel vervuild en hoeft er dus ook minder te worden gereinigd." Resultaatgericht reinigen werkt volgens Van Kessel ook goed richting burgers. "Omdat je werkt met objectieve schoonheidsgraden (van heel vuil tot heel schoon) op basis van foto's, kun je je ambities concreet zichtbaar maken, desgewenst in samenspraak met burgers via bewonerspanels, klachten en/of wijkshouwen met burgers. En je ziet ook in één oogopslag of die ambities zijn gehaald of niet. Iedereen weet precies waar men aan toe is."

'Niet te hard van stapel'

Toch is ook een waarschuwing op zijn plaats. Van Kessel: "Begin klein. Experimenteer eerst in één of twee wijken. En rol het stapsgewijs uit naar de andere wijkteams. Laat medewerkers ook rustig wennen aan de nieuwe methodiek. Geef ze de tijd om de nieuwe aanpak eigen te maken. En zorg vooral voor een goede begeleiding en werkplanning. Anders gaat het mis."

Platform voor kennisuitwisseling

Naast de Handreiking biedt SenterNovem ook een platform voor kennisuitwisseling over resultaatgericht reinigen. Zo was er op 13 juni een workshop over dit thema, waarbij een aantal belangrijke succesfactoren nader onder de loep werd genomen. Tijdens de workshop konden de deelnemers ervaringen uitwisselen met collega's van andere gemeenten. ●

De Handreiking Resultaatgericht Reinigen kunt u binnenkort downloaden op www.samenwerkanaaneenschonernederland.nl. Voor inhoudelijke informatie kunt u contact opnemen met Alfred van Kessel. Tel. 030-214 78 87, a.van.kessel@senternovem.nl.

*Laat medewerkers
ook rustig wennen
aan de nieuwe
methodiek.
Geef ze de tijd om
de nieuwe aanpak
eigen te maken.*

Resultaatgericht reinigen leidt tot:

- werkmethode die met een zo klein mogelijke inspanning de best mogelijke resultaten opleveren
- grotere betrokkenheid, verantwoordelijkheid en werkmotivatie bij medewerkers
- lager ziekteverzuim
- duidelijkheid voor iedereen: bestuur, organisatie, reinigingsdienst en burgers
- sturing op kwaliteitsniveau en kosten
- meer kennis en betrokkenheid van de aannemer bij gebieden die hij onder zijn hoede heeft
- 'ruisvrij' communiceren met burgers op basis van een glashelder beeldbestek met objectieve schoonheidsgraden op foto's

Stappenplan Resultaatgericht Reinigen

Stap 1: begin met meten

- 1 Breng de schoonheidsgraad in beeld per NKP
- 2 Maak onderscheid tussen grof en fijn zwerfafval
- 3 Vertaal de schoonheidsgraden in rapportcijfers

Stap 2: bepaal uw ambitie

- 1 Betrek het gemeentebestuur bij uw plannen
- 2 Gebruik de tabel met schoonheidsgraden
- 3 Gebruik de beeldenset van het normeringssysteem
- 4 Kies voor de norm als streefwaarde of als ondergrens

Stap 3: geef resultaatgericht reinigen een plaats in de organisatie

- 1 Anticipeer op eventuele weerstanden
- 2 Kies tussen zelf doen en uitbesteden
- 3 Denk aan training en opleiding

Stap 4: zorg voor goede communicatie

- 1 Stel een communicatieplan op
- 2 Maak onderscheid tussen bestuurders en burgers
- 3 Zorg voor eenvoudige, heldere en visuele rapportages

Stap 5: zet de uitvoering in werking

- 1 Bepaal de werkzaamheden volgens de RAW-systematiek
- 2 Maak een indeling in objectsoorten
- 3 Denk aan de aansluiting

Stap 6: monitor de resultaten regelmatig

- 1 Bepaal wie de controles uitvoert
- 2 Kies een controlemethode
- 3 Selecteer de meetlocaties
- 4 Gebruik bij externe opdrachtnemers zo nodig de verrekenmethode

In dit stappenplan ziet u de volgorde zoals veel gemeenten die hanteren. Uiteraard staat het vrij zelf prioriteiten te stellen en een andere volgorde te kiezen.

Eindhoven: inzet optimaal afstemmen

"Bij beeldbestek ligt de regie vooral bij de uitvoering, waardoor deze de vrijheid heeft om de benodigde inzet optimaal af te stemmen op de situatie ter plaatse. Hierdoor kan men plaatsen die meer aandacht nodig hebben vaker bedienen en op plaatsen waar minder aandacht nodig is, langer wegblijven."

Thom van der Leest

Groningen: proefgebied

"Tijdens de pilot in de binnenstad is er intensief contact geweest met de opzichters. Met hen zijn de resultaten van de kwaliteitsmetingen besproken en alternatieven ontwikkeld, zoals het verlengen van de schoonmaakmomenten buiten de reguliere werktijden en de verbeterde zichtbaarheid van het team."

Peter Kunst

Utrecht: meer flexibiliteit

"Ook een gemeente met een goed frequentiebestek veegt vaker op plaatsen waar het eerder vuil wordt. Het verschil zit veel meer in de sturing. Bij een beeldbestek hoort een kwaliteitsnorm (...) op basis waarvan de inzet van capaciteit kan worden aangepast. Hierdoor wordt de organisatie veel dynamischer. Met een vaste regie heb je die flexibiliteit niet."

Marion Overberg, mede-auteur van de handreiking

Focus en massa in de zwerfafvalaanpak

Continu op zoek naar maximaal resultaat

De aanpak van zwerfafval is niet nieuw. Al jarenlang stimuleert SenterNovem gemeenten om de zwerfafvalproblematiek gestructureerd aan te pakken.

Wel nieuw in het Impulsprogramma is de intensiteit waarmee dat gebeurt en de focus: het gericht toepassen van de hele instrumentenmix op doelgroepen en gebieden.

●●● In de afgelopen jaren ontwikkelde de uitvoeringsorganisatie tal van instrumenten voor gemeenten, die werden gebundeld in modules. Praktijkervaring leerde dat een gecombineerde inzet van de instrumenten leidt tot het beste 'schoonste' resultaat, de zogenaamde modulaire aanpak (zie figuur hieronder). Deze modulaire aanpak is ook verwerkt in de drie pijlers van het Impulsprogramma: preventie, handhaving en opruiming. "De gemeentelijke gereedschapskist is nu compleet", zegt Bas Peeters, adviseur bij SenterNovem. "Het is nu tijd om de instrumenten gericht in te zetten en door te ontwikkelen voor een aantal doelgroepen en gebieden waar op zwerfafvalgebied nog veel te doen is".

Focus op specifieke doelgroepen en gebieden

De strategie van het Impulsprogramma is om de pijlen met name te focussen op die doelgroepen en

gebieden waar veel kan worden bereikt. De doelgroepen jongeren, recreanten en verkeersdeelnemers omdat zij belangrijke veroorzakers zijn. Bedrijven omdat ze een grote rol spelen bij helpen oplossen. De gebieden waar deze problematiek zeer manifest is, zijn de sterk verstedelijkte woonwijken, binnensteden, wijkwinkelgebieden en openbaarvervoerknooppunten zoals trein- en busstations. "Ook van gemeenten verwachten wij deze aanpak. Uit onderzoek blijkt dat gemeenten dit nog te weinig doen", zegt Bas Peeters. "Slechts de helft van de gemeenten richt haar zwerfafvalbeleid op specifieke locaties en acties zijn vooral gericht op inwoners in het algemeen". In het Impulsprogramma wordt voor deze doelgroepen en gebieden een maatwerk aanpak ontwikkeld, waarbij uiteraard gebruik wordt gemaakt van de bestaande instrumentenmix. Voor de doelgroep jongeren in de tienerleeftijd bijvoorbeeld wordt een aanpak ontwikkeld voor locaties waar deze doelgroep veel zwerfafval veroorzaakt: de hangplekken en snoeproutes. In het project worden instrumenten op het gebied van communicatie, handhaving, voorzieningen en participatie hiervoor specifiek uitgewerkt.

Samen sterk

Ook is gekozen voor een aanpak waarbij samenwerken met alle betrokken organisaties uitgangspunt is. De gemeente doet het dus niet meer alleen", vertelt Peeters. Voor het zomerseizoen noemt Peeters de

recreanten als belangrijke doelgroep. "We willen gemeenten stimuleren niet langer als enige met recreanten over zwerfafval te communiceren. Het is effectiever om dit samen met andere organisaties en bedrijven te doen. Denk bijvoorbeeld aan waterschappen, attractieparken, dierentuinen, terreinbeheerders en voor kustgemeenten ook bijvoorbeeld strandtenthouders. In de campagne 'Doe je afval een ander niet kado' geven we landelijk media-aandacht aan het onderwerp. Met de door ons ontwikkelde lokale communicatiemiddelen hoeven echter niet alleen gemeenten aan te haken. Ook andere partijen kunnen meedoen. Wij gaan ook partijen als attractieparken benaderen, maar gemeenten kunnen dit uiteraard ook zelf doen.

In de pilot die we dit najaar starten, voegen we meer instrumenten aan deze maatwerk aanpak toe (zie ook pagina 5). De resultaten komen op de website. Zomer 2009 kunnen vervolgens in het hele land lokale initiatieven ontstaan waar gemeenten met de andere betrokkenen de voorzieningen op orde brengen en de communicatie naar de doelgroep toe op elkaar afstemmen. Samen sta je immers sterker dan alleen. Wij ondersteunen dat met handreikingen, communicatiemiddelen en landelijke campagnes."

Optimale afstemming

De aandacht komt naast maatwerk, samenwerking, dus ook veel meer te liggen op de samenhang bij de aanpak. Stel eerst vast waar de problemen liggen, formuleer een project, breng dan de situatie in kaart, bepaal vervolgens wat je met wie wilt bereiken en voer het project samen uit. Het project dat inspeelt op het per 1 juli ingaande rookverbod in de horeca, vindt Peeters een goed voorbeeld van zo'n op 'maatwerk', 'samenwerking' en 'samenhang' ingestoken project. "Eerst hebben we onderzoek laten uitvoeren naar wat er allemaal speelt en hoe dat is aangepakt in landen waar al een rookverbod van kracht is. Mensen zullen vanaf 1 juli buiten gaan roken. Om te voorkomen dat de peuken op straat terechtkomen, moet er wat gebeuren, ook in uw gemeente. Er zijn asbakken buiten nodig en communicatie met de rokers. Wie is waar verantwoordelijk voor? In een workshop hebben we alle partijen, waaronder Koninklijke Horeca Nederland, Stichting Rokersbelangen en de tabaksindustrie, bij elkaar gezet om dat helder te krijgen. Dit heeft geleid tot verschillende activiteiten. Het ministerie van VWS

verzorgt een grote landelijke publiekscampagne, Koninklijke Horeca Nederland communiceert richting de horecaondernemers en SenterNovem heeft de taak om gemeenten te informeren en te ondersteunen. Voor gemeenten geldt: realiseer je dat er een probleem aankomt en wees daarop voorbereid door tijdig maatregelen te treffen en afspraken te maken met de horeca. Maak hierbij optimaal gebruik van de bovenstaande landelijke initiatieven.

Het is nu tijd om de instrumenten gericht in te zetten en door te ontwikkelen voor een aantal doelgroepen en gebieden waar op zwerfafvalgebied nog veel te doen is

Beter resultaat

Wat betekent dit nu voor gemeenten? "Er wordt inderdaad veel van hen verwacht", licht Peeters toe. "Projecten en aanpakken formuleren en uitvoeren, nieuwe partijen er bij betrekken, nieuwe instrumenten implementeren enz. Toch zijn we veel verder dan een aantal jaren geleden. Op basis van onderzoek en met de inzet van gemeenten die als koploper in de aanpak van zwerfafval zeker een pluim verdienen, ligt er nu een scala van handreikingen, factsheets, voorbeelden, tips en trucs enz. Bovendien, waar gemeenten voorheen alleen geadviseerd werden over een algemene aanpak, krijgen ze nu maatwerkmiddelen aangereikt waarmee ze gericht aan de slag kunnen. Daarnaast wordt de kennis en ervaring die al is en nog wordt opgedaan via de website met alle gemeenten gedeeld. Ook zijn de adviseurs van SenterNovem altijd bereid om gemeenten verder te helpen. "Bij het onderwerp zwerfafval rond scholen bijvoorbeeld werd tot nu volstaan met een handreiking aan gemeenten hoe met scholieren te communiceren", weet Peeters. "Nu proberen we bij de zogenaamde snoeproutes gemeente, school en buurt bij elkaar te brengen om een gezamenlijke aanpak te formuleren. Verbind partijen in een bepaald probleemgebied, creëer draagvlak, verzin oplossingen, kortom pak het veel gericht aan. In de ontwikkelingsfase kost dat meer energie, maar uiteindelijk zal het ook een beter resultaat opleveren. ●

www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl

Optimaal kennis delen en actief makelen en schakelen: bij steeds meer individuele gemeenten en ambtenaren is kennis van en ervaring met integrale projecten aanwezig. Via het faciliteren van een kennisnetwerk en het organiseren van activiteiten voor informatie-uitwisseling wordt het delen van deze kennis gestimuleerd. Op de website www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl zijn ter inspiratie voorbeelden van geslaagde projecten te vinden.

Heeft u een goed idee en/of wilt u uw kennis en ervaring delen? Ga dan naar de website en stuur een mail. Wij nemen dan snel contact met u op.

Jetze van der Ham, gemeente Schiedam

Zwerfafval in sterk verstedelijkte wijken

Bewoners betrekken bij aanpak, maar hoe?

Hoe betrek je bewoners van sterk verstedelijkte wijken bij de structurele aanpak van het zwerfafvalprobleem? In maart bogen vijf gemeenten zich over deze vraag, samen met SenterNovem, VNG, Stichting Nederland Schoon en het Platform Voor Wijkgericht Werken met als doel zo snel mogelijk te komen tot een pilot.

verstedelijkte wijken

●●● “Sterk verstedelijkte wijken hebben binnen het Impulsprogramma speciale aandacht”, stelt Marije van der Meer, adviseur zwerfafval bij SenterNovem. “Er spelen vele complexe problemen die vragen om een aanpak waarbij niet alleen een mix van instrumenten wordt ingezet, maar waarbij het ook belangrijk is om samen met alle betrokkenen te zoeken naar nieuwe oplossingen, soms buiten de gebaande paden. Zwerfafval is slechts één van deze problemen en dit hangt nauw samen met andere problemen in de wijken als bijvoorbeeld verloedering en veiligheid. Reden om ook eens vanuit andere gezichtshoeken de zwerfafvalproblematiek te bekijken. Twee daarvan zijn participatie en communicatie. De communicatie over zwerfafval vanuit gemeenten is vaak eenrichtingsverkeer en richt zich meestal op alle bewoners, waardoor de boodschap niet altijd goed aankomt. Ook zijn de acties vaak van korte duur waardoor ze weinig effect hebben op de houding en het gedrag van bewoners. Vanuit verschillende gemeenten kwam dan ook de vraag hoe ze beter kunnen communiceren over zwerfafval en meer aandacht besteden aan participatie door de verschillende bewonersgroepen van met name sterk

“De bij deze bewoners latent aanwezige normen willen we als het ware nieuw leven inblazen.”

verstedelijkte wijken bij hun aanpak van zwerfafval te betrekken.”

‘Horizon aanzienlijk verbreed’

Gemeenten willen vooral meer weten over de manier van communiceren en participeren met bewoners. Daarom nam SenterNovem een gespecialiseerd bureau in de arm waarmee we een pilotproject uitvoeren. “In onze aanpak van zwerfafval schakelen we toch meestal contacten in uit ons bestaande netwerk en zetten we vooral in op middelen die hun effect al hebben bewezen”, zegt Jetze van der Ham, die namens gemeente Schiedam deelnam aan de sessies. “Door in zee te gaan met een bureau dat nu eens niet uit de milieuhoeft komt, hebben we het probleem met elkaar eens vanaf een heel andere kant belicht. En dat heeft onze horizon aanzienlijk verbreed.”

Bewoners helpen bij schoonhouden

Tijdens de tweede bijeenkomst werd verder invulling gegeven aan de wens van gemeenten om met >

Doe mee met de pilot.
Meer informatie? Of direct aangeven voor het pilotproject?
Neem dan even contact op met Marije van der Meer van SenterNovem, telefoon (030) 214 79 51, e-mail m.van.der.meer@senternovem.nl.

Amersfoort: ‘proeftuin’ in krachtwijk

Als alles meezit, wordt in Amersfoort snel gestart met een zogenaamd ‘proeftuinproject Zwerfafval’ in krachtwijk De Kruiskamp. Suzan Jacobs, adviseur milieu bij de gemeente Amersfoort: “In dit project worden alle middelen ingezet voor de aanpak van zwerfafval, zoals meer reiniging en voorzieningen, handhaving en burgerparticipatie. Op die manier kunnen we nagaan welke aanpak de beste resultaten oplevert. Bijvoorbeeld: waar zet je prullenbakken neer? Hoe zet je in op handhaving? Kunnen we daarvoor Bijzonder Opsporingsambtenaren inzetten? En hoe communiceer je het beste naar burgers? Want ook van burgers en winkeliers mag je een inspanning verwachten.”

‘Ter lering van andere gemeenten’

Suzan Jacobs ziet het zwerfafvalproject duidelijk als onderdeel van de totale ‘kwaliteitsslag’ in de krachtwijk. “Bij het schouwen van de openbare ruimte kijk je immers niet alleen naar zwerfafval, maar ook naar andere dingen, zoals afgedankt meubilair op straat, losse stoeptegels, dat soort zaken. Dat kun je niet los van elkaar zien.” Zodra de financiering rond is, wil men snel van start met het project dat tot begin 2010 gaat lopen. “Als het goed is, weten we dan welke aanpak het beste werkt. Welke combinatie van middelen de beste resultaten oplevert. Dit ook ter lering van andere gemeenten.”

Rotterdam: zo bereik je migranten

Bij migranten verdwijnen reguliere informatiemiddelen als folders en nieuwsbrieven veelal ongelezen in de prullenbak. Daarom gaat in Rotterdam een team van tien publieksvoorlichters van de Roteb gericht de wijken in om de bewoners via bijeenkomsten, acties en cursussen 'schone ruimte' persoonlijk voor te lichten over het schoonhouden van hun omgeving. Het voorkomen en opruimen van zwerfafval staat stevast hoog op de agenda.

Bereik: 12.000 mensen per jaar

"De aanpak is voor en door de mensen zelf. Marokkanen geven voorlichting aan Marokkanen, vrouwen aan vrouwen, jongeren aan jongeren... allemaal in de eigen cultuur en taal", aldus Hatice Onat van Roteb. "Ze krijgen bijvoorbeeld informatie over het juist aanbieden van afval en waar ze moeten zijn voor grof vuil. Hiertoe organiseren we bijeenkomsten en cursussen, maar komen onze voorlichters ook langs op scholen en organiseren we goochel- en straattheateracts waarmee we de boodschap op een ludieke manier verpakken. Daarnaast ondersteunen we schoonmaakacties in de wijken met mensen en schoonmaakattributen. De ervaringen zijn tot dusver positief. We bereiken zo'n 12.000 mensen per jaar, en de effecten ervan zien we terug op straat."

'betrokken' bewoners aan de slag te gaan. Van der Meer: "Deze bewoners hebben een binding met de wijk en ergeren zich aan de verslechterde leefbaarheid van hun omgeving door onder meer zwerfafval. Met dit project willen we deze groep activeren en ondersteunen bij het schoonmaken en schoonhouden van hun wijk. Naast een schonere wijk heeft het project als doel om bewoners bij de wijk te betrekken, zodat zij zich verantwoordelijk voelen voor een schone wijk."

Zwerfafval middel tot saamhorigheid

Van der Ham ziet de 'oorspronkelijke' wijkbewoners als belangrijk aanspreekpunt. Zij wonen al jaren in de wijk en zien hun leefomgeving steeds verder verpauperen. "De bij deze bewoners latent aanwezige normen willen we als het ware nieuw leven inblazen. Van der Meer: "We gaan nu een aanpak ontwikkelen dat aansluit bij bestaande activiteiten in de wijken en dat in een pilot zal worden getest. We hoeven het op deze manier niet geforceerd op te leggen, maar kunnen meeliften op wat er al gaande is. Zo wordt de aanpak van zwerfafval niet langer uitsluitend een doel op zich, maar een middel tot binding en saamhorigheid".

De steden die op uitnodiging van SenterNovem aan de bijeenkomsten deelnamen, waren: Groningen, Leeuwarden, Schiedam, Den Bosch en Utrecht. Dus zowel gemeenten binnen als buiten de Randstad, en zowel met als zonder krachtwijken. ●

BuurtRangers als eye-opener

Een voorbeeld hoe je mensen kunt beïnvloeden, is het succesvolle BuurtRangers-project in Nijmegen, Cuijk, Winterswijk, Doetinchem en Oss. Dit project voor kinderen vanaf groep 5 van de basisschool haakt in op de

populaire Zoop-jeugdfilms en de gelijknamige televisieserie. Deelnemers krijgen een stoere Ranger-outfit en maken kans op een ontmoeting met de sterren uit Zoop. Jetze van der Ham van de gemeente Schiedam: "Het benaderen van de zwerfafvalproblematiek vanuit kansen en oplossingen die aansluiten bij de belevingswereld van de doelgroep,

was voor ons echt een eye-opener. Met een positieve insteek en door nu eens niet de problemen maar de mogelijkheden te benadrukken, kun je mensen veel gemakkelijker bereiken."

Tip: neem eens een kijkje op www.buurtrangers.nl.

Naaldwijkse Bernadetteschool wint ideeënwedstrijd zwerfafval

jongeren
in actie

Je kunt niet vroeg genoeg beginnen om kinderen te leren hun omgeving schoon te houden. Daarom gaf minister Cramer van VROM afgelopen najaar bij de kick-off van het Impulsprogramma Zwerfafval de aftrap voor een ideeënwedstrijd voor kinderen van basisscholen. Uiteindelijk kon de inzending van RK-basisschool Bernadette in Naaldwijk de jury het meest bekoren. Beloning: het beste idee wordt uitgevoerd.

‘Jong geleerd, oud gedaan’

De wedstrijd was uitgeschreven in het kader van het Impulsprogramma-project ‘Jongeren’. Onder het motto ‘jong geleerd, oud gedaan’ wil het project scholieren en studenten door voorlichting en educatie bewust maken van het zwerfafvalprobleem. Hier zijn lespakketten, draaiboeken, plannen en materialen voor ontwikkeld die scholen in het basis- en middelbaar onderwijs kunnen aanvragen via www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl

Robot-afvalbak en afval-verzamelapparaat

De winnende Bernadetteschool overstelpde de jury met 20 ideeën, waaronder een robotafvalbak, een afvalverzamelapparaat en een schoen met afvalprikker. De tweede plaats was voor de Teldersschool in Leiden. Leerlingen van die school maken graag de omgeving rond het schoolplein schoon, maar komen nog hulpmiddelen tekort. Een bord waarop staat dat ze de omgeving graag schoonhouden, kan daar wellicht bij helpen.

Montessori-school Groenewold uit Deventer behaalde de derde plaats met haar idee voor ‘straatjuttent’. Met medewerking van reinigingsbedrijf Cambio maakten leerlingen en hun ouders het schoolplein en de omgeving schoon.

De winnende groep 8A en 8B van Naaldwijkse Bernadetteschool

‘Waren al bezig met zwerfafval’

Docente Thirza van den Boogaard van de Bernadetteschool: “In het kader van een lesmethode waren we al bezig met zwerfafval. Nu konden we dat onderwerp ook nog eens koppelen aan een wedstrijd. De kinderen van mijn groep 8A en groep 8B van mijn collega Kees van der Meer hebben de ideeën bedacht tijdens schrijfles en in elkaar geknutseld tijdens handvaardigheid. Ten slotte moesten ze hun ideeën zelf presenteren aan hun klasgenoten. De kinderen waren er echt mee bezig en hebben erg hun best gedaan om er iets moois van te maken.”

De Naaldwijkse school besteedt al veel aandacht aan milieu. Van den Boogaard: “We vinden het belangrijk om leerlingen milieubewust te maken. We doen bijvoorbeeld ook elk jaar mee met de ‘dikke-truiendag’. Of de kinderen na deze wedstrijd geen afval meer op straat gooien? Ik denk wel dat ze er alerter op zijn en anderen er meer op zullen aanspreken. Maar ja, het blijven wel kinderen...” ●

Meer weten over de scholierenwedstrijd?
Kijk op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl

Gedragcode moet toekomst streetmarketing veiligstellen

Vlotte meiden en jongens die productsamples en flyers uitdelen bij winkelcentra en evenementen.

Voor veel fabrikanten is het dé manier om het publiek met hun producten te laten kennismaken.

Vanwege de rotzooi op straat stellen veel gemeenten echter steeds strengere eisen aan streetmarketing.

Branchevereniging Dutch Field Marketing Association (DFMA) wil met haar Gedragcode streetmarketing bijdragen aan een goede regelgeving, waarin de belangen van alle partijen evenwichtig tot uitdrukking komen.

Kijk voor meer informatie op www.dfma.nl. Daar kunt u zowel de folder Gedragcode Streetmarketing als de volledig uitgeschreven gedragcode downloaden.

‘Geen rommel achterlaten op straat’

“Opdrachtgevers van onze 22 leden willen streetmarketing steeds vaker inzetten als onderdeel van de totale marketingmix”, stelt voorzitter Kees Wolswinkel van DFMA. “Terwijl veel gemeenten daar niet op zitten te wachten. De in eind 2006 door ons opgestelde gedragcode streetmarketing moet partijen nader tot elkaar brengen. Hierin staat precies omschreven hoe een streetmarketeer zich moet gedragen tegenover het publiek en hoe hij moet omgaan met zijn omgeving. Zo mag een streetmarketeer een consument maar één keer aanspreken en slechts één pro-

ductsample meegeven. Hij mag ook geen rommel achterlaten op straat.”

Verdere aanscherping

Wolswinkel durft er zijn hand voor in het vuur te steken dat alle DFMA-leden zich aan de code houden. Dat is immers in hun eigen voordeel. Het is een zelf-regulerende code die de kwaliteit van streetmarketing moet verhogen en de samenwerking tussen de aangesloten bureaus, gemeenten en winkelcentra moet bevorderen. “Een speciaal ontwikkelde folder over de gedragcode hebben we naar de vergun-

gedrags code

Streetmarketeer mag consument slechts één productsample meegeven

ningverstrekkers van de top 250 van gemeenten gestuurd. Vervolgens hebben we een aanvraagformulier ontwikkeld dat direct duidelijk maakt dat het verzoek van een DFMA-lid komt. De 25 gemeenten waar de belangrijkste samplingactiviteiten plaatsvinden, hebben we in een persoonlijk gesprek of telefonisch interview gevraagd naar hun ervaringen met de gedragscode tot nu toe. Op basis hiervan willen we de code nog verder aanscherpen."

Klachtenmeldpunt

In de code is ook een centraal klachtenmeldpunt vastgelegd. Mocht er onverhoopt iets misgaan, dan kunnen gemeenten, winkeliers en consumenten hun klachten kwijt en dat stelt de DFMA-leden in staat het niveau van hun werk te monitoren. Wolswinkel: "Uiteindelijk moet de code zo'n kwaliteit garanderen dat ook niet-leden zich gaan aansluiten bij de DFMA. En dat gemeenten een minder stringent en meer uniform beleid op dit gebied gaan voeren. Om dat te kunnen bereiken, heeft DFMA ook samenwerking gezocht met de Stichting Nederland Schoon." ●

'Beheersbaarheid het belangrijkste'

"Utrecht kent een streng streetmarketingbeleid. In de binnenstad mogen alleen op Vredenburg flyers en samples worden uitgedeeld. Het samplen van etens- en drinkwaar is verboden en per dag wordt slechts één vergunning verleend. Ik kan me voorstellen dat wanneer alles rondom de streetmarketingacties met deze code tot in de puntjes geregeld is, we als gemeente best bereid zijn om weer eens te praten over deze regels. Het belangrijkste is de beheersbaarheid. En als de branche dat zelf regelt, is dat natuurlijk alleen maar beter!"
*Marion Overberg, hoofd Stafbureau,
Wijkonderhoud & Service gemeente Utrecht*

'Eenduidige regelgeving'

"Streetmarketing is in Nijmegen alleen in de winkelcentra toegestaan, niet daarbuiten. Elk weekend zijn er vooral in het centrum wel een paar stands te vinden. Voor consumenten is dat natuurlijk leuk: een beetje leven in de brouwerij. En zolang er geen overlast wordt veroorzaakt, hebben wij er als gemeente ook geen probleem mee. Als de code streetmarketing hieraan in positieve zin een steentje bij kan dragen, juich ik dat alleen maar toe. Het lijkt me bovendien, vooral voor landelijke bedrijven die streetmarketing bedrijven, prettig als alle gemeenten wellicht met behulp van die code tot eenduidige regelgeving kunnen komen."
Fred Aalders, kwaliteitsbeheerder afval en reiniging gemeente Nijmegen

'Betere afspraken met lokale winkelbedrijven'

"Het ontwikkelen van een code streetmarketing vinden we een perfect initiatief van de DFMA. We staan daar helemaal achter, ook al krijgt de gemeente Maastricht weinig aanvragen van landelijk opererende bedrijven. Dat heeft enerzijds te maken met het strenge beleid dat wij hanteren - streetmarketingactiviteiten gedogen wij alleen op het marktplein. En anderzijds komt dat door onze relatief kleine binnenstad die zich niet echt leent voor uitgebreide activiteiten op dat gebied. De richtlijnen uit de code kunnen we wellicht gebruiken voor betere afspraken met lokale winkelbedrijven over flyering en het schoon achterlaten van de plek."
Lucien Vaessen, administratief juridisch medewerker gemeente Maastricht

Winkelgebieden, scholieren en markten/evenementen

Praktische factsheets voor effectieve

Handhaven op het veroorzaken van zwerfafval, hoe pak je dat goed aan? Gelukkig beschikt u binnenkort over handige, overzichtelijke factsheets die u snel op weg helpen naar een effectieve handhaving. U kunt de factsheets vanaf medio juli downloaden op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl.

Marloes Holzauer

Factsheet aanvulling op Routeplanner

Marloes Holzauer van SenterNovem, mede samensteller: "Wij merkten dat gemeenten behoefte hebben aan heldere, bondige informatie over concrete situaties en doelgroepen op het gebied van handhaving. De factsheets zijn daarmee een welkome aanvulling op de 'Routeplanner handhaving op zwerfafval', die sinds 2005 een solide basis legt onder het handhavingsbeleid in menige gemeente. Maar terwijl de Routeplanner een algemene leidraad biedt voor het opzetten en uitvoeren van een succesvol handhavingsbeleid, komen de factsheets met concrete aanwijzingen en tips over handhaving bij specifieke situaties en doelgroepen. Geïllustreerd met concrete voorbeelden die in de praktijk de beste resultaten opleveren." Volgens de SenterNovem-adviseur beschikken gemeenten nu al over veel mogelijkheden en instrumenten voor succesvolle handhaving. "Met vergunningen kan er al veel. Zo kan men ondernemers nu al opleggen dat ze hun afval volgens de regels aanbieden en de omgeving van hun zaak zelf schoonhouden. Duidelijke regels die ook goed kunnen worden gehandhaafd. Ook zonder de bestuurlijke boete kunnen boetes worden opgelegd voor zwerfafval. En vergeet de preventieve kracht van de communicatie niet." ●

De factsheets handhaving bij winkelgebieden, scholieren en markten/evenementen kunt u vanaf medio juli downloaden op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl.

Gemeente Utrecht: Sturen met de vergunning.

Bij markten en evenementen is de vergunning het sturende instrument. Er is sprake van een strenge controle. In de vergunning worden eisen gesteld aan de oplevering. De organisatie is zelf verantwoordelijk: zij maakt zelf schoon of besteedt dit uit. Alleen bij Koninginnedag zorgt de gemeente voor de reiniging. Stadstoezicht zorgt voor de naleving waarbij de nadruk vooral ligt op veiligheid en openbare orde. De gemeente zorgt voor voldoende en opvallende afvalbakken. Ze staan midden in de looppaden en worden goed vastgezet. Er worden recyclebare glazen gebruikt. Probleempunt vormt de flyering en sampling. Hier wordt de organisatie op aangesproken.

Bron: Factsheet Evenementen en markten

effectief
handhaven

**Winkelgebieden,
scholieren en markten/
evenementen**

Vanaf deze zomer zijn de eerste drie factsheets verkrijgbaar, te weten: winkelgebieden, scholieren en markten/evenementen. Daarna volgen nog factsheets over handhaving bij hangjongeren, op bedrijventerreinen, in natuur- en recreatiegebieden en bij stations en andere OV-omgevingen. De factsheets zijn de weerslag van interviews met diverse gemeenten en de al aanwezige kennis en ervaring op het gebied van handhaving.

handhaving

Gemeente Deventer: Convenant met scholen

De gemeente Deventer heeft in 2003 een convenant afgesloten met haar middelbare scholen voor een looptijd van drie jaar. In dit convenant is afgesproken dat beide partijen inspanningen leveren om het zwerfafvalprobleem aan te pakken. De scholen hebben ondermeer het onderwerp in bepaalde lesuren ingebracht en zwerfafval verzameld en tentoongesteld. Sommige scholen hebben ook straffen uitgedeeld aan leerlingen die dingen neergooiden. De gemeente leverde financiële ondersteuning. Verder werden bepaalde snoeproutes en winkelcentra in de buurt voorzien van een adequate afvalbakkenstructuur die ook goed werd beheerd. De gemeente heeft twee keer per jaar een handhavingsweek georganiseerd. Daarbij werden in eerste instantie nog waarschuwingen gegeven maar later ook sancties uitgedeeld. De leerlingen konden kiezen uit een boete van 50 euro of een taakstraf van HALT. De meesten kozen voor het laatste. Het effect van deze samenwerking is dat het bewustzijn van de leerlingen een stuk omhoog is gegaan en de omgeving van de scholen is veel schoner. In 2006 is het convenant verlengd. De gemeente handhaaft nog steeds twee keer per jaar een week.

Bron: Factsheet Scholieren

Gemeente Leiden: Bewust niet beboeten

Scholieren vormen in Leiden een bijzondere doelgroep omdat ze op zogenoemde snoeproutes – de weg van school naar de dichtstbijzijnde supermarkt – veel rommel achterlaten. In september 2003 sloot de gemeente een convenant met een middelbare school. Gezamenlijke verantwoordelijkheid van de scholen en gemeente voor de openbare ruimte in de directe omgeving van de school was de insteek. Met het convenant verplichtte de school zich tot het schoonmaken van de snoeproute, het legen van de vuilcontainers en het aanspreken van scholieren op hun gedrag. De gemeente zorgde ervoor dat er voldoende afvalbakken op de route stonden en dat deze frequent geleegd werden. Docenten, opsporingsambtenaren en wijkagent hielden toezicht. De wijkagent kende de school en het pauzerooster. Er is bewust gekozen om geen boetes of straffen uit te delen. Deze aanpak heeft geleid tot minder zwerfafval. De gemeente Leiden heeft inmiddels met meerdere scholen een convenant. Bij deze aanpak is gebleken dat boetes of straffen niet altijd nodig zijn om het gewenste effect te sorteren.

Belevingsmonitor volgt ergernis over zwerfafval op de voet

Miljoenen Nederlanders ergeren zich aan zwerfafval. Maar wat is die ergernis precies? En beleven ze het volgend jaar anders? Om die 'subjectieve' zwerfafvalbeleving door burgers in kaart te brengen, startte het Impulsprogramma zwerfafval dit voorjaar met een landelijke 'Belevingsmonitor'.

© hollandse hoogte

4000 burgers doen aan monitor mee

Aan de belevingsmonitor doen circa 4000 burgers mee, verspreid over Nederland. De panelleden vullen een aantal keren per jaar via internet een vragenlijst in. Daarin wordt ze onder meer gevraagd hoe schoon ze hun woonplaats, buurt en straat vinden, in welke mate ze zich ergeren aan het zwerfafval op straat en of de gemeente voldoende doet om het probleem aan te pakken. Moeilijk bereikbare bevolkingsgroepen, zoals allochtonen en ouderen, worden thuis geïnterviewd.

Elk jaar een rapportcijfer

De Belevingsmonitor geeft een actueel beeld van de beleving van zwerfafval door de Nederlandse burger. De panelleden vormen een dwarsdoorsnede van de bevolking. Ze zijn geselecteerd op regio, woonplaats, leeftijd, opleidingsniveau, culturele achtergrond en geslacht. Karin Braams van SenterNovem: "De uitkomsten leiden steeds in januari tot één 'rapportcij-

fer' dat de zwerfafvalbeleving voor Nederland weer geeft. We hopen natuurlijk aan het einde van het Impulsprogramma een hoger cijfer te hebben bereikt. Dat is nog niet zo eenvoudig omdat we uit onderzoek weten dat hoe meer aandacht er is voor zwerfafval, hoe meer mensen gaan letten op hun omgeving. Door het Impulsprogramma worden ze meer geattendeerd op zwerfafval waardoor ze het zelfs minder schoon kunnen gaan vinden".

Strookt beleving met feitelijke situatie op straat?

"De uitkomsten van de Belevingsmonitor gaan we regelmatig vergelijken met die van de 'objectieve' zwerfafvalmetingen die we elk kwartaal overal in Nederland gaan uitvoeren. Dit geeft een beeld van hoe schoon het op straat is en hoe mensen die schoonheid beleven. Met dit inzicht kunnen de inspanningen vanuit het Impulsprogramma gericht worden aangepast", aldus Braams. ●

85% ergert zich regelmatig

In de aanloop naar de Belevingsmonitor is op kleinere schaal al 'proefonderzoek' gedaan naar de zwerfafvalbeleving. Maar liefst 85% van de ondervraagden zei zich regelmatig te ergeren aan zwerfafval. Bijna een kwart zelfs dagelijks, vooral in winkelcentra en -straten, bossen, parken, stations, bij scholen en langs de snelweg. Meer dan 60% gaf aan zelf nooit afval op straat te gooien. 7% gooit elke dag afval op straat. Jongeren en mannen doen dat meer dan ouderen en vrouwen. Overigens denkt bijna niemand dat een compleet schone straat echt haalbaar is. Maar iets schoner zou prettig zijn.

Meer weten over de Belevingsmonitor? Bel Karin Braams van SenterNovem via telefoonnummer (030) 214 79 00 of kijk op de website www.samenwerkenaan-eenschonernederland.nl

Ingenieuze afvalrobot-ontwerpen van de Twentse studenten.

Zwerfafval opruimen: werk voor robots?

Robots die voor ons het zwerfafval opruimen. Is dat geen 'schoon' vooruitzicht?

Voorlopig moeten we het echter nog even doen met de vindingrijke ontwerp-posters van zwerfafvalrobots van studenten van de Universiteit Twente.

Grijparmen met papierprikkers

De studenten presenteerden in maart hun ideeën voor het opruimen van zwerfafval langs wegen: vooral robotwagentjes die per vrachtwagen worden uitgezet, aan de slag gaan en weer worden ingeladen. Van rijdende vuilopzuigers tot wagentjes met grijparmen en papierprikkers, al dan niet met GPS-communicatie en zwerfafval-detectiesysteem en automatische 'volle-vuilniszakdropper'.

De studenten bogen zich bij de voorbereiding over tal van deelproblemen. Bijvoorbeeld: hoe wordt het afval gecheckt en opgeraapt? Wat doe je er vervolgens mee? In een bak werpen, of automatisch in een vuilniszak deponeren en die aan de achterkant uitwerpen? Hoe moeten de wagentjes rijden? En hoe stuur je ze aan?

Vervolgonderzoek?

SenterNovem-adviseur Alfred van Kessel heeft de ontwerpen gezien. Hij vertelt: "Nu gebeurt opruimen langs de weg nog door mensen. Maar dat is niet altijd veilig en zorgt voor oponthoud. Dat is ook een reden waarom er weinig wordt opgeruimd langs de weg. Creatieve technische ideeën kunnen wellicht een oplossing bieden. Denk bijvoorbeeld ook aan robots met grijparmen op vrachtwagens.

De ontwerpen bieden zeker nieuwe invalshoeken die op termijn zouden kunnen leiden tot een vervolgonderzoek, bijvoorbeeld in opdracht van de provincie of Rijkswaterstaat." ●

Meer weten over het 'robotproject'? Neem contact op Ilanit Lutters (053 - 489 25 54) of Maarten Bonnema (053 - 489 25 48) van UTwente.

Workshops ‘jongeren en zwerfafval’

Waarom gooien jongeren afval op straat? En wat kun je er tegen doen? Deze vraag is in het kader van het Impulsprogramma onderzocht. De resultaten worden binnenkort gepresenteerd in workshops. Gemeenten krijgen dan tools aangereikt waarmee ze direct aan de slag kunnen. De eerste resultaten van het onderzoek leest u hier.

Het onderzoeksrapport is binnenkort verkrijgbaar op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl. Wilt u meedoen aan de workshops? Meld u dan aan via UA.programmas@senternovem.nl. De data staan op de website. Voor meer informatie: Adri van de Water, telefoon (030) 239 34 79.

Het wordt toch wel opgeruimd

Of jongeren regels accepteren of liever hun eigen regels maken, hangt vooral af van de groep waarvan ze deel willen uitmaken. Ook zijn de mate van betrokkenheid bij de plek, de kans dat ze gezien worden en het soort afval van invloed op hun gedrag. Op het schoolplein wordt bijvoorbeeld veel meer afval op de grond gegooid dan - zeg maar - het hockeyveld. Pas als jongeren zelf last van het zwerfafval hebben, ervaren ze het als een probleem. Het wordt toch wel opgeruimd, dus waarom zouden ze hun blikje dan in de prullenbak gooien?

Regels voor jeugd niet leidend

Het onderzoek vond plaats onder jongeren van 12 tot 18 van groep 8 basisonderwijs en van voortgezet onderwijs. Hieruit bleek dat de jongste groep zich nog aanpast aan de regels van ouders, school en maatschappij. In hun pubertijd denken ze zelfstandiger en gaan ze op zoek naar hun eigen identiteit. Regels zijn dan niet langer leidend, ook als het gaat om afvalgedrag. Hun gedrag wordt vooral bepaald door de vraag hoe ze gezien willen worden.

Jongeren willen respect en begrip

Jongeren vanuit de ouderrol aanspreken - 'jullie moeten je aan de regels houden' - werkt vaak niet. Ze willen met respect, op basis van gelijkwaardigheid en met begrip voor hun leefwereld worden aangesproken. Op basis van o.a. deze inzichten kunnen jongeren bewust worden gemaakt van en aangesproken worden op hun weggoiedrag. ●

Hoe jongeren dan wel te bereiken? Om deze vraag te beantwoorden, organiseren SenterNovem en Stichting Nederland Schoon de komende maanden een aantal workshops. Samen met gemeenten en de resultaten van onderzoek naar welke middelen ingezet kunnen worden voor deze doelgroep, wordt dan hieraan invulling gegeven. Gemeenten die aan deze workshops deelnemen, gaan met elkaar in dialoog over de resultaten die zij al hebben bereikt. Op basis hiervan worden nieuwe hulpmiddelen ontwikkeld. Ook kunnen gemeenten zelf aanpakken ontwikkelen die aansluiten bij hun behoeften, bijvoorbeeld via proeftuinen.

8
oktober

Reserveer nu! Landelijk Zwerfafvalcongres 8 oktober

●●● Zwerfafval staat hoog op de politieke agenda en heel Nederland lijkt bezig om het probleem flink aan te pakken. Wilt u weten wat er speelt, welke successen er worden geboekt en wat het Impulsprogramma u in 2009 biedt? Kom dan op 8 oktober naar het landelijke Zwerfafvalcongres, opvolger van de Trefdag zwerfafval. Tijdens dit congres kunt u informa-

tie halen, aan workshops deelnemen en naar hartelust met zwerfafvalcollega's netwerken. Hebt u een succesvol zwerfafvalproject uitgevoerd en wilt u dit graag delen met uw collega's, neem dan contact op met Marije van der Meer (SenterNovem, 030 – 214 7951). Voor een schat aan ervaring uit de praktijk, actuele kennis en verdieping over zwerfafval,

reserveer het landelijke Zwerfafvalcongres nu in uw agenda: 8 oktober 2008, de Eenhoorn in Amersfoort. ●

Kijk binnenkort voor meer details over het programma op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl.

Nieuw op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl

Vernieuwde website Impulsprogramma

Wilt u weten wat de overheid, de gemeenten en het bedrijfsleven eraan doen om Nederland schoner te maken? Op de vernieuwde website van het Impulsprogramma leest u de laatste stand van zaken. Ook informatie over subsidies en voorbeeldprojecten vindt u hier. Als gemeente zoekt u onder 'gemeenten en gebiedsbeheerders'. Ook voor andere doelgroepen is er informatie in een speciaal voor hen ingericht deel van de site. Laat u verrassen en kijk snel op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl.

En verder:

Convenanten

Een slimme manier om anderen te activeren bij de aanpak van zwerfafval is het samen uitwerken en uitvoeren van een convenant. Gemeenten spreken zo met scholen, bedrijven etc. af om actief aan de slag te gaan. Voorbeelden staan op de site (rubriek impulsprogramma/doelgroepen/jongeren).

Calculatiemodel

Met het calculatiemodel brengt u de de gemeentelijke kosten voor straatreiniging en voor het opruimen van zwerfvuul op uniforme wijze in beeld. De rapportage en het rekenblad vindt u op de site (rubriek: kennisbank/hulpmiddelen/calculatiemodel).

Webwinkel

- Bestel nu gratis uw communicatiemiddelen voor de landelijke campagne 'Doe een ander je afval niet kado!' (rubriek webwinkel), zie ook pagina 3 van deze Zwerfafval Informatief.
- Bestel gratis communicatiemiddelen voor het organiseren van uw eigen lokale opschoonactie. Kijk ook eens op de lijst met tips voor het organiseren van een actie.

Activiteiten 2008

Er staan weer diverse bijeenkomsten en workshops op stapel om zwerfafval terug te dringen. Kijk op de website en meld u aan!

Zet
in uw
agenda

Een jaar vol zwerfafvalactiviteiten

In 2008 gonst Nederland van de zwerfafvalactiviteiten, in het kader van het Impulsprogramma. Aan veel van die projecten en activiteiten kunt u zelf meedoen. Of er op inhaken. Graag zelfs. Hoe meer mensen er meedoen, hoe groter de kans op schone straten! In de agenda vindt u een greep uit de activiteiten. Kijk voor meer informatie op de website www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl en lees in de digitale nieuwsbrief iedere maand de actuele ontwikkelingen.

Aankondiging vuurwerkcampagne

Het Impulsprogramma overlegt momenteel met Stichting Consument en Veiligheid over aansluiting bij de landelijke vuurwerkcampagne 2008.

In 2007 konden gemeenten voor het eerst aanhaken bij de campagne en zo eenvoudig communiceren over zwerfafval veroorzaakt door het afsteken van vuurwerk.

In september willen we voor gemeenten en verkooppunten van vuurwerk gratis posters, advertentiemateriaal en andere middelen via de webwinkel aanbieden. Kijk op de website (of in de digitale nieuwsbrief) voor de laatste stand van zaken.

juni
aug.Lokale en landelijke campagne rond
recreatie en vervoer1 okt.
t/m
19 nov.Pilot jongerenaanpak najaar ism scholen
en gemeenten8
oktober

Landelijk Zwerfafvalcongres

december

Vuurwerkafvalcampagne
(onder voorbehoud)21
maart
2009

Landelijke Opschoondag

Vragen over zwerfafval?

Voor al uw vragen over zwerfafval kunt u contact opnemen met de Helpdesk Afvalbeheer van SenterNovem. Deze helpdesk voor overheden en bedrijven informeert u over de actuele zaken van het Impulsprogramma Zwerfafval, de webwinkel en heeft veel praktijkkennis binnen handbereik.

De helpdesk is iedere dag, van 9.00 tot 12.00, telefonisch te bereiken onder (030) 214 79 79. Mailen kan altijd naar afvalbeheer@senternovem.nl.

Wilt u voortaan elke maand gratis de digitale nieuwsbrief van het Impulsprogramma ontvangen, met het allerlaatste nieuws over effectieve zwerfafvalaanpak? Vul dan het aanmeldformulier in op www.samenwerkenaaneenschonernederland.nl.

een initiatief van